

Utskrift fra møteprotokoll

Møte i: Salten Regionråd
Dato: 18. – 19. november 2019

Sak: SR-sak 46/19
NOU 2019:16 Skattlegging av vannkraftverk

Enstemmig vedtak:

Salten Regionråd er et politisk samarbeidsorgan mellom kommunene Bodø, Beiarn, Gildeskål, Fauske, Hamarøy, Meløy, Rødøy, Saltdal, Steigen og Sørfold. I møte 19. november 2019 har regionrådet drøftet NOU 2019:16, Skattlegging av vannkraftverk. Fra møtet avgis følgende enstemmige uttalelse til Kraftskatteutvalgets arbeid.

Saltenkommunene kan ikke, verken som eiere av lokale og regionale vannkraftanlegg eller som vertskommuner for store vannkraftanlegg, akseptere at kraftskatteutvalgets forslag i NOU 2019:16, legges til grunn for fremtidens avgifts- og skatteregler.

Salten Regionråd minner om at både Energi Norge, som organiserer vannkraftprodusentene og Landssammenslutningen for vassdragskommuner, som organiserer vertskommunene, har gitt gjennomarbeidede innspill til det nedsatte ekspertutvalget. Disse er gitt i den hensikt å klargjøre hva som skal til for at eksisterende og ubenyttede vannkraftressurser fortsatt skal kunne tas i bruk i den viktige produksjonen av fornybar energi. Innspillene varierer naturlig vis, men svarer opp ekspertutvalgets mandat med en praktisk tilnærming som ikke er å finne i ekspertutvalgets rapport. Det er skuffende å registrere at ekspertutvalget helt har sett bort fra de innspill avgjørende aktører har gitt. Konsekvensen blir da at bransjen ikke motiveres til å investere i verken rehabiliteringer av eksisterende anlegg eller bygging av nye. Vertskommunene vil på sin side ikke ofre sine naturressurser, dersom utbyggere ikke skal fortsette å gjøre opp for den skade som forvoldes ved å bygge ut og dersom de ikke sikres en rimelig andel av verdiskapingen vannkraften gir.

Kommunene i Salten ønsker å bidra til fortsatt og økt produksjon av fornybar vannkraftenergi, men da på andre premisser enn det som er oppstilt i NOU 2019:16. Det viktigste skattemessige virkemidlet å gjøre noe med konkretiseres til å gjøre videre vurderinger og endringer av grunnrenteskatten. Grunnrenteskatten er ikke investeringsnøytral i dag, slik meningen med skatten er. Til det er friinntekten/skjermingsrenta inkludert nødvendig risikopåslag for lav, for særlig de produksjonsorienterte selskapene og grunnrentas sats for høy.

Nærmere om NOU'en og Saltenkommunenes syn:

Ekspertutvalget vil frata 258 vertskommuner for vannkraftanlegg 3,66 milliarder kroner årlig, s.159. For Saltenkommunene samlet er påregnelig tap beregnet til 180 millioner årlig. Beløpet foreslås overført til staten ved å avvikle ordningene med konsesjonsavgifter og konsesjonskraft og nesten avvikle eiendomsskatten. Det siste gjøres ved å endre verdsettingsgrunnlaget og gå bort fra prinsippene som ligger i en objektskatt - til et verdsettingsgrunnlag basert på skattemessig verdi. Foreslåtte nye verdsettingsregler vil føre til at selve naturressursen som utnyttes, ikke lenger skal skattlegges. Dette er Salten Regionråd helt imot. En oppfølging av kraftskatteutvalgets forslag om å gå over til skattemessig verdi, vil i tillegg gi en skatteskjerpelse for nye og unge verk, sett mot eldre og helt eller delvis nedskrevne verk. Slik vil den prinsipielle omleggingen være et hinder for investeringer i rehabiliteringer, moderniseringer og nybygging av vannkraftverk, heller enn en motivasjon for kraftselskapene og deres eiere.

Når vi registrerer at forslaget også inneholder en nedjustering av innslagspunktet for beregning av grunnrenteskatt på småkraft, slik at anlegg helt ned til installert effekt på 1.500 kWA vil måtte betale grunnrenteskatt, så ser vi at også denne delen av kraftskatteutvalgets arbeid mer er en teoretisk øvelse heller enn praktisk gjennomførbare omlegging. De forutsetningene som utbyggere av småkraft har lagt til grunn for sine investeringer blir ved dette vesentlig endret og det må i realiteten ventes statlig bestemte konkurser dersom utvalgets forslag på dette området blir fulgt opp.

Utvalgets skisse til å kompensere for kommunenes inntektsbortfall er å øke naturressurs-skatten. Denne er i dag 1,1 øre og 0,2 øre/kWh til henholdsvis kommunene og fylkeskommunene. Kraftskatteutvalget antyder økning opp til 4,6 øre/kWh samlet – uten å si noe om fordelingen mellom kommunene og fylkeskommunene. Vi vet at naturressurskatten inngår i inntektssystemet og at forslaget vil føre til store omfordelinger mellom kommuner. Bykommuner uten naturinngrep blir de store vinnerne og vertskommunene som faktisk er skadelidende ved vannkraftproduksjon blir tapere. Virkningen er beregnet av KS. Denne tilsier at de største vinnerne, isolert til naturressursstatte kompensasjonen, blir Oslo med kr. 249 MNOK årlig, Bergen med 102 MNOK og Trondheim med 64 MNOK. De største taperne blir Suldal med 78 MNOK årlig, Sirdal med 60 MNOK og Vinje kommune med et årlig tap på 59 MNOK. Av dette ser vi at de største kommunene i landet er vinnere og de minste er taperne. Derfor vil en slik kompensasjon ikke få noen positiv virkning for kommunene i Salten.

Utvalgets mandat var å foreslå endringer som vil styrke kraftselskapenes incentiver til videre investeringer i ny vannkraft og opprustning av eldre anlegg. Kraftselskapene pekte på den statlige grunnrenteskatten som et hinder for å få utløst (re)investeringsbehovet. Ikke de kommunale ordningene. Salten Regionråd mener at gjeldende utforming av grunnrenteskatten hindrer gjennomføring av samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer. Til tross for dette skjærper utvalget den statlige grunnrenteskatten med 1,2 milliarder kroner, et forslag som altså også rammer småkraftverkene. Og det gjøres dessverre ingen vesentlige endringer med skjermingsrenten i beregningsgrunnlaget. Salten Regionråd mener den nasjonale løsningen for miljømessig og samfunnsøkonomisk gunstig opprustning og nyinvestering i vannkraft nettopp ligger i å gjøre noe med grunnrenteskatten. De andre ordningene bør forbedres innenfor en provenynøytral ramme for vertskommunene. Bedre skattemessige incentiver gjennom en grunnrente som reelt bare beskatter superprofitt vil gi mulighet til å bake en større kake. Det vil gagne alle – og aller mest staten som skattekreditor og eier.

Alle sentrale høringsinstanser, Norsk Industri, Energi Norge, EI- og IT-forbundet, LVK, KS og Småkraftforeninga har tatt skarp avstand fra utvalgets forslag, og fremholdt at det ikke vil bli bygget mer fornybar vannkraft med utvalgets kraftregime. Samtlige høringsinstanser vi kjenner til påpeker at utvalget har mislykkes ved at forslagene som fremmes vil motvirke samfunnsnyttige investeringer. Utvalget har derfor sviktet sitt oppdrag.

Det norske vannkraftregimet har i mer enn hundre år vært en suksess og har sterkt bidratt til vår velstandsutvikling. Til tross for vannkraftens naturinngrep har bykommuner, fylkeskommuner og staten med sin økonomiske kapital og vertskommuner med sin naturkapital funnet sammen og gjort Norge til Europas største vannkraftprodusent og landet med det beste fornybarregnskapet.

Helt fra vannkraftens barndom har det vært bred politisk enighet om at de kommuner som stiller sine naturressurser til rådighet for storsamfunnet, har krav på en varig andel av de verdier disse ressursene gir opphav til. Prinsippet om ytelse mot ytelse har i hver enkelt vannkraftkonsesjon blitt stadfestet gjennom ordningen med konsesjonskraft, og naturinngrepene er blitt betalt gjennom en miljøavgift, kalt konsesjonsavgifter.

Denne samfunnskontrakten har stått som en grunnpilar i vårt stolte vannkraftregime og ble

senest bekreftet i 2016 av et enstemmig storting, gjennom behandlingen av Meld.st. 25 (2015-2016), Kraft i endring. Energipolitikken mot 2030.

Det er denne samfunnskontrakten kraftskatteutvalget setter over styr!

Utvalget later til å tro at det er likegyldig for kommunesektoren om inntekter kommer fra egne, rettighetsbaserte ordninger eller fra statlige overføringer «(...)det bør ikke være et mål å stimulere kommunene til å legge til rette for en bestemt næring (...)», s. 158

Utvalget synes helt å mangle forståelse for grunnlaget for vår velstandsutvikling og Norges mangfold; kystkommuner har naturressurser egnet for havbruk, vassdragskommuner har naturressurser egnet for vannkraft, andre kommuner har gunstige havner, vindressurser, mineraler eller annet som kan gi grunnlag for aktivitet, næringsvirksomhet, bosetting og lokal velferd. Det har vært en lang og bred politisk tradisjon for at kommunene skal stimuleres til å utnytte sine ressurser til beste både for eget samfunn og for storsamfunnet, og denne tradisjonen har gitt grunnlag for bosetting og velferd i hele landet.

Vi mener de holdninger utvalgets forslag bygger på, undergraver lokaldemokratiet og vil skape uheldige motsetninger mellom storsamfunnet og de lokalsamfunn som fremover blir bedt om å bidra med sine naturressurser til videre bygging av landet.

Salten Regionråd ber regjering og storting legge til side utvalgets rapport.